

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.			
Egy évre . . .	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	18 kor. — fill.
Fél évre . . .	6 . . .	Fél évre . . .	8 . . .
Negyed évre . . .	2 . . . 50	Negyed évre . . .	4 . . .
Egy óra . . .	1 . . .	Egy óra . . .	1 . . . 70
Egyszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **Ifj. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A konyári parasztlaszony.

Irta: **Ifjabb Móricz Pál.**

Az alföld kalászos rónáján verejtek hullajtva sorvadozik a sok száz-ezer és százezer kaszás, sarlós magyar. A perzselő hőségben kimerülésig feszíti izmát. Nyütt testét nem rezgetteti öröm, keserű leikét nem deríti kedv, midőn az érett kalászból vágott renden, a nehéz munkától hervadt arcú lányinak, hitves társinak segítségével rakott kereszték tömeges sorain áttekint. A kalászból sem fészkel több mag szem, mint a mennyi teher, mint a mennyi gond rejtőzik a nyütt magyar paraszt keseredett lelkében. Az erőt, életet emésztő baromi munkának bére is oly lázár morzsa, alig néhány szemecske a garmadából. Nem is csodálom, ha néha országbontó szilajkedve támad. Dalolni nincs kedve. Sorsát, szülőtte földét átkozva emeli az ég felé a kaszát és hogy nagyobb kára, kenyérhez jusson: erő-zakra is kész. Ne utáljátok meg ezért. Ne uszítások rája a szuronyos zsandárt. Nem fenevad ő. Nem a martalócz vágyak bujtogatják idegen vagyon után. Csak árvaságához nincs fogható. Leirhatatlanul nagy és szomorú elhagyatottsá-

gának keserű érzetei ostorozzák a végletekig.

*

A szomszéd Biharmegyéből is az aratók zendülését hirdetik. A Bihar-diószegi pusztán ropogott a zsandárpuska. Némelyik falusi temetőben szaporodik a jeltelen sirhalom. Három zászlóalj gyalogos katona, fejenként 100—100 darab éles tölténnyel szeltemen, táborozott le a zendülés színhelyére. És Biharvármegyében — ez idő szerint — több mint három ezer arató állott ki a munkából. Vállra vetették a kaszát.

. . . Érdekes, így olvastam az egyik váradi ujságból, hogy a három ezer arátót egy konyári parasztlaszony bujtotta fel.

*

Ez a mi végzetes tévedésünk és tévelyedésünk. Midőn már baj van, előtérbe állítjuk, szidjuk a bujtogatót és puskatussal, szuronyhegygyel, fejenként való 100 darab élestöltéssel fogunk a baj orvoslásához. Az égő olajra újabb olajat töltünk. Bujtogatókat keresünk, felbujtottak ellen hadakozunk, a sértett paragrafusok tógájába öltözködve testvéri vért ontani is készen.

Pedig hát az alkalom szüli azt a

szájas konyári parasztlaszonyt. Ennek az alkalomnak a magyar kormányok, a magyar egyházak, a magyar társadalom a teremtői. Abban a szájas konyári parasztlaszonyban nincsen felsőbb vezető erő. Kigyult orczával, élesen pergő nyelvvel, zavarosan merész kifejezésekkel csupán az általános népnomor egy riadó jajszavát kiáltja a keseredett, a nyütt testvérek fülébe és im'! Már az egyszerű parasztlaszony gagyogására is három ezer paraszt veti vállára a kaszát és fordít háttal az éretten zizegő kalásztáblának, honnét pedig nemcsak a földesur, de ő maga is szegényke mindennapra való kenyérét reménylené.

A bomlás jele ez. A magyar kormányok, magyar egyházak, magyar társadalom mind részese ezen keserű magyarság megteremtésében. Kormány, egyház, társadalom: mind mostohák a magyar paraszthoz. A terhek viselésében kiálték, de erejének újra gyűjtéséhez, fokozásához sem az anyagiakat illetőleg, sem a szellemiekben nem járult egyik sem, vagy ha elvétve cselekedtek is valamit, nem oly általános és testvérileg önzetlen alapon cselekedtek ezt, mely az egészséges, elégedett paraszti osztály megteremtését,

Tavaszi munka.

A pázsitos hegy tetejéről,
 A fűbe heveredve —
 Nézek le, lennt a völgyben nyüzsgő
 Kicsinyke emberekre.

Mintha bogár raj másznék ott lenn
 Sok száz kicsiny bogárka,
 A barna földön, zöld vetésen
 Lombán, czél nélkül mászva.

A kék égből vigan ragyog le
 A napsugár reájok
 S ők végzik vigan, serényen
 A tavaszi munkájok.

És azt se tudják, hogy a nyár
 Még itt leli e őket —
 Vagy más aratja majd le a
 Megérett gabnatöket.

Nyüzsgönek, másznak s hullanak
 Mint más apró bogár —
 Sok száz, ki még most dolgozik
 A nyárra halva már.

S ki elhullott, helyébe jő
 Sok más kicsiny bogár.
 S minden tavasszal telve van
 Mindenhol a határ.

S nem gondol egyse arra tán
 Mire én gondolok —
 Hogy élet, munka, szép tavasz
 Mind oly üres dolog . . .

Hogy nem vagyunk mások mi sem
 Mint férgek idele —
 S ha elhullunk: nem érzi meg
 Hiányunk senkisémet.

(Nagyszeben.)

Vértessy Gyula.

Fehérlovon az éjszakába . . .

Nagyatyus már betöltötte életének nyolczvanhatodik esztendőjét. A sárga, felkerekített homloku öregházból nem távozik messzire. Olykor szomorú gondolatai támadnak. Számos testvérei között ő volt a legidősebb, azok mindnyájan meghaltak. Vasfajták voltak pedig. Mégis túlélte őket. Kedves gyermekei is voltak. Eltemette azokat is. Az én kedves kisanyám volt a legkedvesebbje. Micsoda sugár fa nőtt az egyetlen drága sirja fölött is . . .

A barátok, a kortársak egész vándorserege tünt le a fehér meszelt ház ajtó

község girbe-gurba, akáczfalombos utcáiról is . . . És nagyatyus, a roskadt óriás, a zsoldáros könyvből estve reggel reszketős öreg hangon énekelgeti a régi kálvinista zsoldárokat, melyekbe nagy hívő lelkek vizsgálást, enyhítő kedvet irtak bele . . . És légy bár pogány, mint néhanap magam is vagyok, lágy érzelmre andalítaná lelkedet a nyolczvanhat éves aggastyán éneke . . .

Pedig a világembere volt nagyatyus. Termétében óriás. Izmában aczélkemény. Természetét illetve rettenthetlen. A barátság iránt fogékony. Áldozatkész. A csuszástmáshoz megvető, emeltfejú szabad hajdu. Szép asszonynak, szép lónak, szép nótának, tüzes bornak barátja . . . Némelynap, midőn a hűvös fehér szobában egymás mellett üldögélünk, ő kegyelme oly különös, kedves történeteket beszél nekem életéből, mely életvidor, de becsületes magyar embernek változatos, hosszú életpályája; ki most midőn az emberi élet egyik kiváltságosan nagy kort jelző határdombjáról a múltba tekinteteket vet: kedves öreg orczája némelykor földerül, máskor könyök tolulnak szemébe . . .

Midőn az egyik téli este a boglya kemence nyhe szomszédságában így melegedtünk, az édesanyjáról, a szépanyámról beszélt nagyatyus.

Egész az 1840-es esztendőig meren-

fentartását biztosítja. Pedig ennek a magyar parasztnak még jobbágyi korában is volt vidor dalos kedve. Pedig a magyar parasztnál munkásabb, kevesebb igényű, nagy tulajdonságokban, értelemben gazdagabb, földimádó szép fajzatja nincs a föld kerekiségének. És egyedül a magyar kormányok, magyar egyházak, művelt magyar társadalom örök bünei (mostohaság, közöny, becstelen elődiség, tervszerű méltelyezés) szülték az alkalmat, ezt a megdöbbentő helyzetet, midőn a keserű magyar kénytelen zászlónak tekinteni a konyári parasztasszony vörös viganóját, kénytelen igeként fogadni lázbeszédeit.

Nagy árvaság ez. Magyar kormányok, magyar egyházak, művelt magyar társadalom hol vagytok? Űtött az utolsó óra: jóvátenni büneiteket, pótolni végzetes mulasztásaitokat, hisz nem a hóhéri, nem a fosztogatói, de az édesatyai feladat volna a ti legelső feladatotok az árva magyar paraszti osztállyal szemben.

Barabás Béla a helyzetről.

Barabás Béla dr., az ellenzék harcoló pártjának vezére Aradon járt s ezt az alkalmat egy ottani lap munkatársa felhasználta arra, hogy beszélgetést folytasson az a parlamenti férfiúval, akinek kezében — mint mondani szokás — jelenleg a helyzet kulcsa van. A beszélgetés természetesen leginkább a bonyolult parlamenti helyzetre vonatkozott. Ez most a punctum saliens, efelől van bizonytalanságban az egész ország.

A képviselőháznak legutóbb emlegetett

gett vissza a nagyatyus. Azon évtizednek az elején halt meg a szépnyám, kit nagyatyus jobban szeretett, mint még ahogy galamb is szereti a buzát.

A késő őszi komor alkonyatkor a bánatos szép szál fiúk, a család tagjai, állották körül a fehérhaju özvegy nagyasszony ágyát... A nagyasszony sáppadt arcát már ekkor a halál angyalanak szárnya árnyékozta. A széles hátú öreg diófa asztalon, melyen már nem egy Daróczinak a koporsója volt felravalozva, gyertya lobogott. Ennél a gyöngéd fényű világításnál különös árnyékok zavartalanul libeghettek, kóvályoghattak a térs fehérszoba távoli sarkaiban. A muzsikálós vén órák is megállította a gondos kéz, nehogy pajzán minéte táncz melódiájával kísérelje a haldokló utolsó sóhajtásait.

És a nagyasszony, midőn egyszer enyhült, szólította fiait.

— Kedveseim, úgy érzem, nekem különös jót tenne most egy-két falat görög dinnye. Majd másról beszéltek. Mert már késői őszi volt és már ekkor nem lehetett kapni dinnyét a nánási határban, még ha ily késői őszi nem lett volna is; hisz a dinnye termesztés nem volt általános. A böszörményi hajduk valamennyire ugyan értettek hozzá; de még ők sem becsülték annyira, mint később a tiszamenti birtokos Ónodi Berczi, ki Ázsiába faradt kiválogatott igazi faj dinnye magokért... Hát annyiban is maradt a haldokló nagyasszony kívánsága.

felosztásáról az a véleménye Barabás Bélának, hogy ez meg nem történhetik. Első sorban maga a Felség az, aki bele nem menne, miután ez világos törvényszegés volna. Meggyőződése egyébként, hogy a miniszterelnök is kizárólag ijesztgetésből sejtette azt, amit minapi képviselőházi felszólalásaiból kihámozni lehetett. A Háznak ex-lexben való felosztása olyan bonyodalmakat idézne elő, amelyeknek végét előre látni lehetetlen. Az tény, hogy egy új választás esetén a függetlenségi párt, természetesen Kossuth Ferencz vezérlete alatt, egyesülne s a helyzet most olyan, hogy a párt az új választásokból számban és erőben megerősödve kerülne ki.

— Én azt hiszem különben — folytatta a képviselő — hogy a megyék, illetőleg a központi választmányok nagy része megtagadná a törvénytelen választások megtartását. Idáig azonban csak soká kerülhetne a sor. El vagyunk készülve rá, hogy a Ház felosztását tartalmazó királyi kézirat felett olyan hatalmas vitát kezdünk, amelyik szintén obstrukció számba menne.

Arra a kérdésre, hogy az ellenzék a képviselőház felosztása, illetőleg a nemzetre való appellálás céljából megszavazná-e Khuen-Héderváznak az indemnitást, — ezt felelte Barabás Béla:

Semmi esetre sem. Nincs biztosítékunk arra, hogy tisztességes választások lesznek, de ha meg is ígérné ezt a miniszterelnök, akkor sem szavaznánk meg Khuen-Héderváznak a felhatalmazási javaslatot, mert ő nem az az ember, aki az országot a válságból kivezetni tudná.

— A mostani válságos parlamenti helyzetnek milyen megoldását tudja elképzelni képviselő ur?

— Csak ezt az egyet: Khuen-Héderváry megy s egy parlamenti miniszterelnök jöjjön komoly ígéretekkel, miután kétségtelen az, hogy semmiféle nemzeti vívmányt, legkevésbé a magyar vezényleti nyelvet egy két nap alatt a hadseregben keresztülvinni technikailag se lehet, jelelntse ki határozottan az új miniszterelnök, hogy minden

befolyását fel fogja használni arra, hogy a nemzet jogos kívánságai teljesítetté fognak.

Az ellenzék — mondta Barabás — vérmes reményekkel nincs eltelve a harc olyan értelemben vett sikere irányában, hogy az csak az összes követelmények feltétlen és teljes kiegyítésével végződhetik. Jól tudják, hogy Bacsben ezidőszent még a lehető legmerevebben elzárkóznak a magyar vezényszó behozatala elől, s hogy végeredményében legfeljebb a magyar zászlók, jelvények megadására szorítkoznának, de viszont igen jó forrásból értesült arról (meg is nevezte az alkalmat), hogy a honvédelmi miniszterium osztályvezetőit tanácskozára gyűjtötték össze, s ezeknek arra a kérdésre kellett választ adniok, hogy a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatala hátrányára volna-e hadseregnek? Az értekezlet azt a határozatot hozta, hogy a magyar szolgálati és vezényleti nyelv csak növelné a hadsereg erejét. Érthető ebből a válaszból, hogy a tanácskozásnak hite nem ment.

A szabadeivű párt hangulatáról, bizonyára Dániel Ernő baró beszédének hatása alatt, azt mondta a harcpárt vezére, hogy ott is határozottan elérkezettnek tartják immár az időt a nemzeti követelmények kivására és teljesítésére. Akik támogatják is a miniszterelnököt, csak azért teszik, hogy az országot az ex-lexből kivezessék. Erre vonatkozólag az ellenzéknek az a nézete, hogy épen a mostani nyári idő az, amikor a törvényen kívüli állapotból senkinek hátránya nincs. A nyár derekán vagyunk, mikor legtöbb a mezei munka, legkevésbé a pénz s adófizetés ugys szünetel.

Az ujonezozásról és evvel kapcsolatban a parlamenti küzdelem taktikájáról a következőket mondta az ellenzék vezére:

— Októberben semmi esetre sem lesz ujonezozás. Ha a sorozást a legjobb eseten, de a legutolsó terminusként, augusztus közepén meg is tarthatnák, lázas erővel kellene a katonai hatóságoknak dolgozniok, hogy legalább november elsejére behívassák az ujonez-katonákat. De ez is kivan

Még nagyatyus sem válaszolt rá semmit. Csak midőn a szobából kilépett, nyergeltette a fehér háti lovat. Akkor még olyan legény volt ő, hogy elsőbb lovas nem került nála a sik hajdu földön; mert a karikással lóhátról verte agyon — agarászás közben — a vad réti farkast és a fehér háti lovánál még szívósabb, futósabb, délcegebb nyereg alatt járó ló nem rugta azontajta hajdusági gyepet... Mostan is hát nagyatyus nem szóitott még a testvéreknek sem. A kis ajtón kívülre, óvatosan, távolabbra vezette a nyergelt paripát, hogy dobogásával ne zavarja meg a csöndes udvart... De azután nyeregbe pattant és a fehérlovon ugy vágatott a sötét, késő őszi éjszakába, midőn felülről csillag sem igen ragyogott, csak a költöző vándormadár rikoltozása adott egy-egy jelt, hogy van még élet az őszi sötétségbe merült földön.

A fehérlo pihenés nélkül iramodott az éjszakában. Maradoztak a mértföldek, mert a böszörményi piacon, kofáknál még tallért sem kaptak meg nagyatyus a keresett dinnyét. A hepehupás országuton, a titokzatos betyárcsárdák mellett Debreczen felé vágatott tovább nagyatyus. Ugy repült a fehér lova, az ijedős ember kísértet helyett nézhette volna el... Mégis nem fáradt hiába. A debreczeni piacon még nagy éjszaka is talált olyan kofát, kitől, illőárért, ritkaságként őrizett két dinnyét vásárolhatott be a kápára kötött miskolczi szere-

dásba... Azután pedig ismét pihenés nélkül vágott neki az éjszakának, mely sötét felhőt berogatott a halott néma tájra...

Nánástól Debreczen és vissza körülbelől megvagon tizenkét Istenmerte magyar mértföld, de még nem virradt fel, az öreg hajdu kocsi már otthon, az udvarban, csutakolta a tajtékos gyönyörű fehér paripát.

A nagyasszony nyugtalankodott is a Pista fia miatt. Nem tudtak neki mondani, hova tűnt el. De villant a szeme, midőn ismét látta fiát. És a haldokló asszony a szívből fakadt nagy szeretetnek gyönyörűségét élvezvén, még mosolygott is fiára, midőn ime az őt a kívánva-kívánt dinnyével kínálta meg... És a dinnyéből harapott egy-két falatot; de ezután nem sokára meg is halt a nagyasszony... Boldogan halt meg, mert a szeretet fehérgalambja turbékoló távozó lelkének... A nyolczvanhat éves nagyatyus pedig ma is oly igaz lelkiörömmel és elégedettséggel beszélget efelől.

— Pali fiam, ládd, én úgy érzem, jó dolgot cselekedtem akkor, midőn fehér lovon vágattam az éjszakába és nagy mesziről hoztam dinnyét haldokló édesanyámnak...

Én pedig a boglyakemence mellett mélázva gondolkozom, micsoda erőtlén, sivár, szeretetnélküli korcsok vagyunk mi nyalka, cifra-bifra ifju magyarok a mi zsoldárokat énekelgető öregeinkhez képest...

Szabad Hajdu.

zárva: K h u e n - H é d e r v á r y t ö r v é -
n y e s e n s o r o z n i n e m f o g .

Olyan kedvező helyzet van most az obstrukcióra, hogy szinte gyerekjáték folytatni a harcot szeptemberig, de azontul is. Szónok van bőven s most még csak a miniszterelnöki program tárgyalásánál tartunk. Jó idő telik, míg ennek a végére járunk s csak azután következik az indemnitás tárgyalása. Itt meg úgy áll a dolog, hogy a Széll Kálmán által betervezett indemnitás csak augusztus végéig szól, a miniszterelnöki program letargyalása után tehát arról lehet és fogunk vitát kezdeni, hogy a Széll-féle indemnitás tárgyalását folytassuk-e, avagy mindjárt az új felhatalmazási törvényjavaslatot vegyük elő, amelyet augusztus közepén igyis be kell terjeszteni a miniszterelnöknek.

Ebben a vitában a harciasak azt az álláspontot fogják elfoglalni, hogy a Ház a régi indemnitás tárgyalását folytassa, miután ehhez a még hátralevő szónokok hozzászólhatnak, augusztus közepétől kezdve pedig az új törvényjavaslat tárgyalásánál megint előlről kezdődik a szerep.

Augusztus közepéig már ki nem merülhet az obstrukció sereg az indemnitás tárgyalásában s akkor — akar folytatják a régi javaslat tárgyalását, akár mindjárt az újat kezdik — mindenképen feljül a képviselők szólásjoga. Ennek letargyalása után kerülhetne csak sor a katonaszedés megajánlására. Fizikailag is lehetetlen tehát, hogy az ujonczozást októberre, de novemberre is megtarthassák. Az a helyzet ma, hogy ti z b e s z é l ő e m b e r k ö n n y e n k i b i r -
j a a z o b s t r u k c i ó t .

Innét-onnét.

— Julius 20. —

(Elek napja Karczagon.)

A múlt héten a barnapiros kunok és a hajduk ölekeztek Karczagon. P a p p Elek bátyánk kuriájába gyülekeztek össze igaz szeretettel a válogatott derék és szép magyar vendégek mind a kunságról, mely születési földje Elek bátyáknak, mind a hajduságról, hol meg mint a nádudvari választókerület országos képviselője szerzett magának hazafias érdemeket és örökké élő népszerűséget . . . Elek bátyánk ünnepelte ekkor a nevenapját, mely még a régi igazibbfajta magyar áldomás tartásokból való volt. Pár száz főnél is számosabb volt a díszes vendégkoszoru.

A kedves öreg szittyának több képviselőtársa is lerándult ezen alkalomra. Balványdöntő Barabás Béla, Bakonyi, Benedek és Kovács képviselők és még számosan kunok és hajduk, éltették az örökifju, délczeg szittyavezért. kihez — így utólag — mi is szeretettel küldjük legjobb kívánatainkat.

Isten éltesse, Isten áldja Papp Elek bátyánkat, a nemzeti küzdésnek ezen kimagasló és törzsökös magyar vezérferfiát, kit Barabás Béla is „tanítómesterének“ éltetett. A független elvek tanítómestere Ő.

(30 évig artista.)

Ma este érdekes ünnepség lesz a kerek kálvinista képű Németh András híres fogadjában, az „Arany Bikában“. Az ott működő művészársulat ünnepli a népszerű és páratlan tevékenységű és találékony Angelotti igazgatónak a 30 éves művészi pályafutását.

Ma midőn a nemzeti szinpadjainkról is az idegen mocskot dobálják felénk, nem szabad kicsinyelni ennek az artista dírek tornak az érdemeit. Ő a szabadabb légkör-

ben is igyekeznek fenntartani a jobb izlést; sőt a „brettli“ idegen hírű dobogóján a magyarosítás mellett is sikeresen fáradozot. Azért — szerintem — a derék Angelotti igazgató méltán részesül az ünneplésben. Rögös, töviskes pályát futott meg. Csalódásait, küzdeéseinek sebhelyét borítja be a szeretettel nyújtott borostyánlevél. Nemcsak kenyérből élünk...

(Pékműhely.)

Arany János egy csizmadiaműhelyről zengett verset . . . Tilla árom Hajh! . . . Alulírott pedig pékműhelyről tillaáromozik. Ezen pékműhely a mi ugynevezett redakciónk, hova kora hajnaltól késő estig legtüzesebb sugaraival fűtöget be a kíméletlen nyári nap. Egy pékműhelyben sincs marrekentőbb, perzselőbb hőség, mint ebben a fránya afrikai légkörű redakcióban, hol ingujra vetkőzve rővjuk a sorokat . . .

Azon városi tanácsnokoknak, városatyáknak, szellemi vezérfiaknak, kik néha sületlen gondolatokkal szoktak a piacra állani, szívesen ajánljuk fel sütőhelyül a redakciónkat, mely oly fojtó meleg, mintha csakugyan pékműhely volna...

Tilla árom, hajh!

nemes Portörő Kelemen.

Kicsi madár . . .

Kicsi madár zöld leveles ágon,
Hallgasd meg csak elmondom az álmod,
Valami azt sugja a szivemben;
Bizzam benned, te megértesz engem.

Kicsi madár, az öröm sugára
Rátűzött a szivemre, orcámra:
Csupa fény és csupa dal a lelkem,
Kicsi madár valami ért engem.

Valaki jött és homlokon csókolt,
Hozzám hajolt s olyan szépen bókolt,
Hangja dallam, zene a beszéde,
Kicsi madár majd meghalok érte . . .

Claire.

NAPI HIREK.

A királysértési pörök.

Az utóbbi idők királysértési sajtópörökben, egynek a kivételével, valamennyien fölmentő verdiktet hoztak a budapesti esküdtek. Bizonyára az indította erre a függetlenül gondolkozó polgárokat, hogy látták a pörök erőszakolt voltát. A budapesti sajtóbírótság előtt ez idő szerint még öt sajtópör van folyamatban királysértés czimén, közülük három inkriminált vezérezik a „Független Magyarország“ hasábjain látott napvilágot s mint azok szerzői: dr. Kalmár Antal, Purjesz Lajos és Bernát Ottó ellen indítottak bünvádi eljárást. Hasonló sors érte még egy vidéki poéta versének közléséért dr. Lovász Márton, a „Magyarország“ szerkesztőjét, továbbá Ribíánszky József fővárosi hírlapíró. A minap azt írta egy estilap, hogy Plósz igazságügyminiszter, okulva a fiaszkón, mely az utóbbi időkben érte, a még hátralevő királysértési pörök megszüntetését rendelte el. Ezzel szemben teljesen hiteles helyről most azt a hírt kapjuk, hogy a minisztertől semmiféle ily irányu utasítás a budapesti kir. ügyészséghez nem érkezett s így a fentebb elősorolt pörök tovább is a maguk rendes útján haladnak. Tárgyalásuk azonban csak az őszszel kerül sorra, a mikor tárgyalni fogják a „Debreczen“ királysértési pörét is.

A szerkesztőségből.

Ifjabb Móríc Pál, felelős szerkesztő, erdélyrészi tanulmányútjának egyik részét befejezván, átvette a lap-szerkesztését.

Személyi hír.

Csath Zsigmond, a debreczeni postahivatal főnöke, 4 heti szabadságra távozván, ezen idő alatt Kainrath Gyula felügyelő helyettesíti.

A németnyelvű meghívó.

Az aradi ezredparancsnokság Benedek Árpád hírlapíró, az aradi „Függetlenség“ szerkesztőjét valami katonai becsületügyben teendő tanúságtételre németnyelvű levélben hívta meg. Benedek Árpád erre lapja mai számában a következő nyit levélben válaszol Dietrich ezredesnek:

Ezredes ur! Meghívást kaptam ma az ön névalírásával, melyet magánlevélnek kell tekintenem, mert olyasvalakihez címmezték, aki önökkel semmi néven nevezendő összeköttetésben sincs és éppen ezért, amit kérnek tőlem, egészen szívességszámba megy. Ezredes ur, én magyar ember vagyok, ön pedig egy magyarországi ezrednek parancsnoka, — tehát joggal elvárhatom, sőt megkövetelhetem, hogy annak a nemzetnek a nyelvén beszéljen velem, amelynek a földjén él, amelynek én fia vagyok, ön pedig a katonája. Ezredes ur bizonyára természetesnek fogja találni, hogy a nemet levélre sem vétiven, sem más formában nem válaszolok s a jelzett időben az önök rendelkezésére nem állok. Magyar meghívásnak azonban bármikor szívesen eleget teszek. Hazafias üdvözléssel Benedek Árpád.

A nánási Kossuth-szobor

alkotásának ügye közel van a befejezéshez, amennyiben a szoboralkotásához szükséges pénzt már legnagyobbbrészt összeadták a hazafias nánási hajduk, akik a Kossuth Lajos nagyemlékének és érdemeinek leghűbb hődoitói. A mozgalom megindítása óta, valóban rövid idő alatt, mintegy 6—7000 forint gyűlt össze, melynek nagyobbbrészt már be is fizették az ajánlattéző hajduk. Már a szobor művészi megalkotására nézve vonatkozólag is érintkezésbe lépett a szoborbizottság a jeles tehetségű fiatal mesterrel Horvay Róbert szobrász mesterrel, a ki a czeplédi sikerült Kossuth szobrával keltett országos feltűnést és elismerést. Értesülésünk szerint a nánási Kossuthszobor megalkotására vonatkozólag is megállapodásra jutottak vele és a szép művet a jövő esztendőben fogják leleplezni.

Halálozások.

Nap, mint nap arat a csontkezü kasszás. Ime itten is két halálozási hírt közlünk, a melyre vonatkozó gyászleveleket a bánatos családok küldték be minékünk: A legmélyebb fájdalomtól lesujtva tudatjuk a felejthetetlen jó férj, nevelő apa, jó testvér, sógor, nagybácsi és jó rokon Patay György kir. törvényészki irodatisztnak folyó évi július hó 19 én este 10 órakor, élete 52-ik, boldog házasságának 26-ik évében rövid szenvedés után történt esendes elhunytát. Idvezült kedvesünk porrészei f. évi július hó 21-én délután 3 órakor Nap-utca 7-ik számú háznál az ág. evang. egyház szer-

tartása szerint tartandó rövid ima után, a Szent-Anna-utcai sírkertben fognak örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztesség tételre a rokonokat, ismerősöket s általában a mélyen tisztelt közönséget fájdalmas szívvvel meghívjuk. Debreczen, 1903. július 20-án. Bánatos neje: özvegy Patay Györgyné Fekete Anna. Nevelt leánya: Patay Erzsébet leányával. Testvérei: Patay Julianna férjével és gyermekök, Patay Mária férjével, Patay Mihály nejjével és gyermekök, Patay András nejjével. Unokatestvér: Patay Erzsike férjével. Számos rokonok nevében is. Áldás és béke poraira.

Mély fájdalomtól megtört szívvel tudjuk felejthetetlen gyermekünknek, testvérünknek és unokának MISIKÉNEK f. hó 19-én d. e. 1/2 12 órakor, életének 10-ik napjában történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hűt tetemei f. hó 21-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a Kar-utca 19 ik számú háztól, a Hatvan-utcai temetőbe örök nyugalomra tételni. — Debreczen, 1903. július 20-án. Bánatos szülei: Szabó Mihály és neje Bartha Zsuzsanna. Testvére: Mariska. Nagyszülei: Bartha Dániel és Erdei Zsuzsanna. Öz. Szabó Mihályné Papp Julianna. Nagybátyja: Szabó János. Valamint számos rokonok nevében is. Nyugodjék békével!

Chimay hercegné képes lapja.

Egy debreczeni tisztviselő Karlsbadban járt, ahol a híres Rigó Jancsival találkozott. Chimay hercegné szerencsés lovagja megmutatta a debreczeni uriembernek a „szép asszony“ egy képes levelező-lapját, mely a szerelmes hercegné érzelmeit mutatja. Rigó Jancsi — mint alább közölt leveléből nyilvánvaló — megtanította már feleségét a magyar nyelvre. Chimay hercegné képes lapja Párison és Amsterdamon keresztül érkezett Karlsbadba, ahol a múlt hónapban Rigó Jancsi üdült. A levelező-lap hű másolata az alábbi:

Monsieur Rigó Hotel Savoy Westend, Karlsbad, Böhmen.

Darling Cat! Kis feleséged nagyon szomorú, nem látni a kis macska, hozzon bien haza your egység! 1000 csók Glara.

Ferencz József király nyilatkozata 1848-ból,

Magyarország boldog átalakulásáról. — Egy ujság darabról olvassuk, hogy királyunk főherczeg korában közvetlen az 1848-iki törvények szentesítése után örömet fejezte ki, hogy **Magyarország egy boldog átalakulás küszöbén áll.** Egyik egykori erdélyi ujság erre vonatkozó közleménye szó szerint így szól:

A „szomszédos“ Magyarországon egymást érik a követválasztások. (A következő névsorát is majd közlendjük) Pestről érkezett legújabb hírek szerint október hó 16-án ment véghez István főherczegnek, mint Pestmegye örökös főispánjának beigtatása, még pedig Ő felsége legközelebbi rokona, s unoka öcsese Ferencz József Ő cs. k. fensége, mint beigtató biztos által. Leirhatatlan öröme ragadta a megye RRetit, midőn mind két főherczeget tisztia magyar kiejtéssel hallák szólani, midőn a 17 éves ifju főherczeg örömet fejezi ki, hogy oly időben lépett a hazába, midőn

az, mint felséges Urunk óhajtja, egy boldog átalakulás küszöbén áll, a most beigtatott főherczeg pedig a RRet biztosítá, hogy a hazáért él és hal.

Pestmegyében a követ választáson Szentkirályi Móríc alispán közfelkiáltással első, Kossuth Lajos 2948 szózáttal 1314 ellenében második követ lett.

E kis közlemény megjelenése óta 55 év és néhány hó telt el. Királyunk akkori óhajtása, fájdalom, jámbor óhajtás maradt. Teljesedését tüzzel, vassal, bitóval megakasztotta a reakció. Vajna ezt a reakciót most le lehetne győzni, hogy Ferencz József jó királyunk ezelőtt 55 évvel hangoztatott óhajtása teljesülhetne.

Egy gyermek titokzatos halála.

A debreczeni törvényszék vizsgálóbírója titokzatos esetben folytat vizsgálatot. A szomszédos Konyár községben történt a homályos eset, melynek áldozata egy egy éves kis leány. Erdőháti András konyári gazdálkodó a tanyara menvén, otthon hagyta feleségét és gyönyörű egy éves kis leányát. Az asszony a reggeli órákban a baromfiakat ment megégetni. A kis Irént ezidőre az ágyra fektette, melyen csak egy párna volt. Negyed óra múlva visszament és legnagyobb meglepetésére a kisleányt halva találta. Isoó János dr. törvényszeki orvos tegnap boncolta fel a kis leányt és megállapította, hogy halálát fulladás okozta. Azt azonban kizártnak tartja, hogy a gyermek azáltal fulladt volna meg, hogy arczczal a párnára fordult. A vizsgálatot nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy csak a gyermek anyja volt otthon, de az ő kihallgatása sem derít világosságot a titokzatos halálesetre, mert az anya fájalmában, elveszítvén egyetlen gyermekét, megőrült.

Kaffka tábornokot elhelyezték.

Ő felsége Kaffka Ignacz tábornokot, a debreczeni 4. lovas dandár parancsnokát hasonló minőségben a 2-ik lovasdandárhoz helyezte át. A derék brigadéros törzsgyökeres debreczeni ember és távozását őszintén sajnálják Debreczenben. A jeles katona, a minden ízében magyar ember távozása veszteség városunkra.

Nemzeti engedmény a honvédségnek.

Mig az országgyűlésben hatalmas viták folynak a nemzet rég óhajtott követeléseiről és e követelések indokolatlan visszautasításáról, addig a hadügyminiszteriumban szépen elkészítették az újabb meglepetés tervét. Sőt egyszeriben végre is hajtották. Most azután a honvédség is megkapta azt a kiváló nemzeti engedményt, hogy — ezentul fekete pantallót csináltathat magának kék helyett . . . Erre a nemzeti engedményre is eldallohatjuk, a mit odaelő ama bizonyos „svarczgelb“

zsinóros nadrág felől dalolgat ott a keserűségében is tréfás magya r nép.

A megyei szám- és pénztári tiszték jövője.

A pénzügyminiszterium számvevőségének vezetője, Baróthy Ede dr. osztálytanácsos, a számvevőségek személyi ügyeinek referense, a mult napokban Nagyváradon járt. A vármegyétől áthelyezett számvevőség és a pénztárak ügyrendjét vizsgálta felül s a vizsgálat után — a nagyváradi lapok közlése szerint — szenzációs kijelentéseket tett. A miniszteri kiküldött nyilatkozatából bizonyosra veszik, hogy január elsején a volt megyei tisztviselők tulajome részét vagy nyugdíjazzák, vagy végkielégítéssel elbocsátják az állam szolgálatából.

Angelotti igazgató jubileuma.

A debreczeni mulató törekvő igazgatójának Angelotti Vilmosnak tiszteletére a mulató művészestélyt rendez. Már hetek óta nagy előkészületek történtek a fényesnek ígérkező ünnepélyre, melynek programját ez ideig a rendezőség titokban tartotta. A program, mely a rendezőség izlését és szorgalmát dicséri a következő: 1. Nyitány Angelotti Vilmostól előadja a Rác Károly zenekara. 2. Prolog Rudnyánszky Gyulától. 3. Képleplezés, Tabló. 4. Hangverseny zongorán előadja Angelotti Vilmos. 5. R-kóczy Kesergő előadja Rác Károly zenakara. Ezután rendes előadás fényes alkalmi műsorral. A mai jubileum minden tekintetben fényesnek ígérkezik. A mai program fényes sikerrel megállhatná helyét a Fővárosi Orfeumban is. Az ünnepélyt rendező művészek nem kimélték sem fáradságot sem költséget arra, hogy szeretett igazgatójuknak hálájukat leróhassák. A mai műsoron szerepel a tegnap este óriási sikert aratott Peschkoff orosz ballet társaság is. A közönség figyelmét külön felhívjuk erre a számra. Senki ne mulassa el megnézni ezeket a beszorkányos ügyes oroszokat, mert ilyen kápráztató balletet még nem láttunk Debreczenben. Az új tagok mind fényesen beváltak. A mai estére egészen új műsört mutat be a személyzet és azt hiszük, hogy a Bika kert helyisége még nem látott a maihoz fogható élvezetes estét.

E heti bűnügyi főtargyalások.

Július 20-án hétfőn vádtanácsi ügyek és ítélethirdetések. Július hó 22-én Szerdán Marschal Márton ellen, lopás büntettéért, Veres Mária s társai ellen lopás büntettéért, Tóth Imre ellen összbüntetés, Keserű Sándorné ellen súlyos testisértés büntettéért. Jul. hó 24-én pénteken Debrődi Lajos s társai ellen, magánlaksértés büntettéért. Fazekas András s társa ellen lopás büntettéért.

Debreczeni ingatlanok forgalma.

Végh János és neje Pető Eszter veszik a debreczeni 3103. sz. tjkvben 7266 hrsz. a. foglalt 6 hold 300 négyszögöl ondódi földet Madai József és társaitól 4300 koronáért. — A debreczeni ref. egyház veszi a debreczeni 3012. sz. tjkvben foglalt Teleki-utca 77. számú házat özvegy Bodó Sámuelné Kozma Juliánától áruházas czimén. — Gáz András és neje Szücs Eszter veszik a debreczeni 1714. sz. tjkvben foglalt 4 hold 754 négyszögöl ujosztású földet Kiss Józseftől 1980 frtért. — Tamás Istvánné Szi-

Üzlet felosztás.

Az üzlethelyiség kiadó.

Mint hogy jelenlegi kereskedésemet felosztatom, a még raktáromon levő összes áruimat gyári áron alul is, nagyon olcsó árakon árusítom el. A midőn ezen alkalmi vásárlásra a t. közönség b. figyelmét felhívom, ajánlom magamat

kiváló tisztelettel **Mayering Gyula**

Felszerelés eladó. — Az árukészlet együtt is eladó.

kézmű, rövidáru kereskedése kistemplommal szemben, Piacz-utca.

vák Erzsébet veszi a debreczeni pusztabánki 18. sz. tjkvben foglalt 18 hold 624 négyszögöl és a pusztafancsikai 82. sz. tjkvben foglalt 16 hold 24 négyszögöl kaszálót Kővári Sándorné Csobaji Zsuzsánnától összesen 8000 koronaért. — Haasz Brandt Ferencz és neje Leitner Zsuzsanna veszik a debreczeni pusztá kishegyesi 33. és 58. sz. tjkvben foglalt összesen 42 hold 300 négyszögöl tanya földet Tóth Mária ifj. Horváth Tamásnéól 34,000 koronaért. — Barna János és neje Kovács Mária veszik a debreczeni 5385. sz. tjkvben foglalt 1 hold 1150 négyszögöl ondódi földet Végh Sándortól 200 koronaért.

Magyar tudós és író Debreczenben.

Dr. Dudek János kitűnő történészünk és Dr. Tóth János publicisták tegnapelőtt és tegnap megtekintették városunk történelmi nevezetességek helyeit. A nagytemplomot, kollégiumot, Csokonai szülőházát és szobrát, Petőfi itt időzése helyét. A látótak a legjobb hatással voltak a vendégekre, akik a mai napon a Hortobágyra mentek ki délibabot nézni.

A debreczeni szabómunkások ülése.

A debreczeni szabók, úgymint: munkások, munkások és kisiparosok folyó évi július 26-án, vasárnap délután fél 3 órakor a „Korona“-féle vendéglőben (Csapó-utca) nagy nyilvános gyűlést tartanak a következő napirenddel: 1. A szabó munkások helyzete. 2. Szervezkedés célja s az országos egyesület.

A városi utcza gazdasági elnökök

tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartottak a városi háza kis tanácstermében. Az ülésen Szabó Miklós elnök, a ki a gyűlést összehívta. Az ülés tárgya volt a csőszbér hátralékok behajtása. Ugyanis nyolcz év óta még ma sincs eldöntve, hogy a csőszbér díjak közigazgatási uton behajthatók-e. Az ügy most van a minisztériumban hol még e hónapban hozzák meg a döntést. A gyűlés elhatározta, hogy kedden egy küldöttséget küldenek Kovács József polgármesterhez és arra fogják kérni, miszerint az rendelje el a csőszbér hátralékok közigazgatási uton való behajtását.

Papp János esperesi beiktatása.

Papp János debreczeni görög katolikus lelkész, egyházának érdemes papját szép kitüntetés érte. A munkácsi püspök esperes plébánossá nevezte ki E kettős kitüntetés ünnepe délelőtt 9 órakor szent misével a görög katolikusok kápolnájában folyt le. A misét Varga Lajos kerületi esperes végezte a következő segédlettel, Szabó Miklós békényi esperes-lelkész, Papp János esperes plébános Papp Gyula és Papp György hittan hallgatók, mint diakonusak. A mise után Varga Lajos esperes átadta az új esperesnek, a templom kulcsát és az evangéliumot s szép beszédben arra kérte az új esperest, hogy hirdesse ezután is Krisztus tanait úgy, hogy az Isten dicsőségére és szeretett magyar hazánk javára szolgáljon. Az új esperes meghatva felelt. Elmondta, hogy mint eddig, úgy ezután is legszentebb kötelessége lesz az Isten dicsőítése és a haza boldogítása. A beiktatás után az új esperes saját lakásán nagy ebédet adott, melyen jelen voltak a gör. kath. egyházkerület papjai, a helybeli egyház kiválóságai, a város képviselőiben pedig Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző és Ábrahám László főügyész és még sokan. Az első pohárköszöntőt Lengyel Endre vikárius

mondotta, ki az egyház fejét, dr. Firczak Gyula munkácsi gör. kath. püspököt élte. Utána Varga Lajos emelkedett szólásra és szép beszédben élte a város polgármesterét és Debreczen nemeslelkű közönségét. Kérte a polgármestert, hogy azt a jóindulatot, melyben az egyházat eddig részesítette ezután se vonja meg. A polgármester beszédben az egyházat ezutánra is jóindulatáról biztosította. Ábrahám László főügyész köszöntötte fel aztán az új esperest. Beszédet mondott még Kerekes Géza és utána még többen. Az ujonnan beiktatott lelkész hívei szeretetükjeléül ez alkalomból elhalmozták ajándékaikkal. Nevezetesen sok virág kíséretében átnyújtották életnagyságu olajfestményü arczképét, ezüst dohányservizit stb.

Hány zsidó van a világon?

Egy Angliában legujabban kiadott statisztika érdekes számokban csoportosítja a világ különféle államaiban lakó zsidóságot. Eszerint a világ összes államaiban a zsidóság száma a következő:

Európa. Ausztria-Magyarország 1.994.378, Belgium 12.000, Bosznia 5845, Bulgária 28.000, Dánia 4080, Angolország 179.000, Franciaország 86.885, Németország 586.948, Görögország 8350, Hollandia 103.988, Olaszország 44.037, Luxemburg 1200, Svéd-Norvégia 3402, Portugál 700, Rumélia (keleti) 6982, Románia 229.000, — Oroszország 5.189.401, Szerbia 5100, Spanyolország 4500, Svájc 12.551, Törökország 75.295, Cyprus és Malta 130. Összesen 8.581.772.

Amerika. Egyesült-Államok 1.137.240, Kanada 15.423, Mexico 1000, Közép-Amerika 3000, Argentína köztársaság 7015, Dutch Guiana 1250, Venezuela és Costa Rica 711, Brazília 2009, többi Dél-Amerika 2000. Összesen 1.168.948.

Ázsia. Palesztina 60.000, Kaukázus 58.471, Szibéria 34.477, Közép-Ázsia 12.729, Kis-Ázsia és Szíria 65.000, Perzsia 35.000, India 22.000, Arabia 15.000, Kína és Japán 2000, Turkestan és Afganisztan 14.000. Összesen 318.677.

Afrika. Maroccezo 150.000, Tunisz 45.000, Algéria 57.132, Egyiptom 25.300, Tripolisz 10.000, Abesszinia 50.000, Dél-Afrika 25.000. Összesen 462.432.

Ausztrália. New-South Wales 6447, Queensland 733, Tasmania 107, Új-Zeeland 1611, Victoria 5897, Dél-Ausztrália 786, Nyugat-Ausztrália 1259. Összesen 17.040.

Az itt felsorolt államokban összesen 10.431.829.

A kimutatás szerint tehát a zsidóság majdnem a tele Oroszországban lakik. Második helyen van Ausztria-Magyarország ahol közel két millió zsidó van. Harmadik az Egyesült Államok.

Zóna reggeli a Frohner éttermében.

Folyton frissen csapolt sör, és Zóna reggeli, gazdag étlap szerint kapható a Frohner szálloda csinosan berendezett, udvar-kert helyiségében.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczi- és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordóinál, a tözsdékben és könyvkereskedésekben.

Leleplezések a szerb összeesküvőkről.

(Péter király és Czarikov orosz követ.)

A belgrádi véres merénylet már-már elhomályosodik az emberek emlékezetében, amikor egyszerre megdöbbenő világításban vetődik újra elénk, kiegészítve olyan adatokkal, amelyek világszerte feltűnést fognak kelteni. Egy francia újságíró, De Prévignand a „Figaró“ volt szerkesztőjének, Périernek megbízásából Belgrádba járt és husz napon át kikérdezte a véres esemény összes résztvevőit és tanuit. Ebből alkotta meg a belgrádi királygyilkosság képét és megállapította a gyilkosok és einkostársak teljes névsorát. Cikkében, amely a leleplezéseket közli, a legsúlyosabb vádat emeli Karagyorgyevics Péter király és Carikov belgrádi orosz követ ellen. Azt állítja róluk, hogy előre tudtak a gyilkosságról, sőt, hogy ők szervezték azt.

„Pontosan ismerem — így kezdi cikkét De Prévignand — e drámában minden egyesnek szerepét, amelyet a szörnyű vérfürdőben betöltött. Ékszeroltványok, értékpapírsikkasztók, aljas gyilkosok vezérkara Karagyorgyevics Péter szerb királynak, akit Európa összes nemzetei hivatalosan elismernek. Tisztában vagyok vadjaim súlyos voltával és büszke vagyok, hogy felelhetek értük.“

Aztán elmondja, hogy az összeesküvés székhelye Genfben volt, a Rue Belletnek abban a házban, ahol Karagyorgyevics Péter lakott. Ő adta ki a parancsot Balucsics nevű titkára útján, hogy nem elűzni a királyt, hanem megölni. Mellette a főbűnös Czarikov orosz követ, a ki mindenről előre tudott, mindent megakadályozhatott volna és mégsem tette meg. Az összeesküvés első beavatottjai voltak: Miksics, Masin, Popovics és Risztics ezredesek, Kosztics százados, Gruics hadnagy, Avakumovics miniszterelnök és Barlovacz börtényke-teskedő. Sikeres esetére Karagyorgyevics Péter a tisztéknek előléptetést és a hozzácsatlakozóknak jó állásokat ígért. Titkára, Balucsics háromszor utazott Belgrádba alruhában. Először Alavantics sabácsi pücscsát szervezte (a hírhedt 6. ezred akkor ott volt helyőrségen.) Második útja után történt, a Sándor király elleni mérgezési kísérlet, harmadik után a királygyilkosság, amelyek tervét a konak körülfárasának tervével együtt Balucsics hozta Belgrádba.

Június 10-én reggel pontosan megállapították az összeesküvők névsorát: nyolcvanhatan vannak. Mind aláírják a kötelező nyilatkozatot és felesküsznek. Este 10 órára tűzik ki tettük végrehajtását. Pontosán kiosztják a szerepeket, megállapítják a legyilkolandók névsorát s két gyalogezredet, egy lovasezredet s egy üteg ágyut mozgósítanak a konak elleni éjjeli támadásra.

Ezután következik a mézárulás részletes leírása, amely rettenetes képet ad az összeesküvés vadállatiasságáról. A mézárulás során tíz szolgát is megölték, a kik részben osztrák, részben magyar alattvalók voltak.

A királyi palotával szemközt levő háznak függőyei mögött, — írja továbbá De Prévignand — ott állt Czarikov orosz követ és végignézte az egész mézárulást. Csak amikor hivatalosan értesítették, sietett a konakba. Holott ha előbb megy oda, a merénylők megriadtak volna.

Az egészben Kosztics százados vitte a legutaltosabb szerepet. — Ő volt az, aki Draga királynő holttestét meggyalázta. És Péter király öt örnaggyá léptette elő.

Igy szól a párisi újságíró leleplezése, amely ha valót beszél, nevezetes következményeket vonhat maga után.

2382. B.
1903.

Ő Felsége a király nevében!

A debreczeni kir. törvényszék mint esküdtbiróság Dr. Szüts Miklós kir. törvényszéki elnök elnöklete alatt Dr. Szeőke István kir. törvényszéki bíró és dr. Oláh Miklós kir. törvényszéki bíró, valamint Nagy Elemér kir. törvényszéki joggyakornok mint jegyzőkönyv vezető részvétele mellett a vádtanácsnak 1903 évi 1607 B. szám alatt kelt vádhatározatában Besenyei József vádlott ellen sajtó útján elkövetett rágalmas bűntette miatt foglalt vád fölött, a kir. törvényszéknek mint esküdtbiróságnak 1903 évi ad 1670 szám alatt kelt végzése folytán dr. Galánffy János kir. ügyész mint közvádlónak a szabadlábban levő vádlottnak jelenlétében 1903. évi március hó 4. és 5. napjain megtartott nyilvános főtárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után, következőleg

Hélt:

A kir. törvényszék mint esküdt bíróság szabadlábban levő Besenyei József (belfényéri Fehér megye) születésű, róm. cath. 35 éves, nős, gyermektelen, magánzó, vagyontalan debreczeni lakos, vádlottat, miután az esküdtek arra a kérdésre:

1. Bűnös-e Besenyei József abban, hogy a Debreczenben megjelent „Igazság” című lap 1902 évi március 15-ik napjától április 4-ik napjáig megjelent 1-11 számaiban „Az álarcz uralma Hajdumegyében” cím alatt közzétett cikksorozatnak a vádiratban megjelölt szavaival, mint szerző, Rásó Gyuláról, Hajdúvármegye alispánjáról olyan tényeket állított, amelyek valóságok esetén Rásó Gyula ellen a büntető eljárás megindításának okát képeznék, vagy őt a közmegevetésnek tennék ki?

továbbá arra a kérdésre:

2. Az 1-ső kérdésben leirt cselekményt Besenyei József nyilvánosan, hatósági tag ellen, annak hivatali kötelességeire vonatkozóan követte-e el?

továbbá arra a kérdésre:

3. Bűnös-e Besenyei József abban, hogy a Debreczenben megjelent „Igazság” című napilap 1902. évi március hó 15-ik napjától április 4-ik napjáig megjelent 1-11 számaiban „Az álarcz uralma Hajdumegyében” cím alatt közzétett cikksorozatnak a vádiratban megjelölt szavaival, mint szerző, Weszprémy Zoltánról, Hajdúvármegye főjegyzőjéről olyan tényeket állított, amelyek valóságok esetén Weszprémy Zoltán ellen a büntető eljárás megindításának okát képeznék vagy őt közmegevetésnek tennék ki?

továbbá arra a kérdésre:

4. A 3-ik kérdésben leirt cselekményt Besenyei József nyilvánosan, hatósági tag ellen, annak hivatali kötelességeire vonatkozóan követte-e el?

továbbá arra a kérdésre:

5. Bűnös-e Besenyei József abban, hogy a Debreczenben megjelent „Igazság” című napilap 1902. évi márc. hó 15-ik napjától április 4-ik napjáig megjelent 1-11 számaiban „Az álarcz uralma Hajdumegyében” cím alatt közzétett cikksorozatnak a vádiratban megjelölt szavaival mint szerző dr. Czeglédy Mihályról Hajdúvármegye tiszti ügyészéről olyan tényeket állított, amelyek valóságok esetén dr. Czeglédy Mihály ellen a büntető eljárás megindításának okát képeznék, vagy őt közmegevetésnek tennék ki?

Végül arra a kérdésre:

6. Az 5-ik kérdésben leirt cselekményt Besenyei József nyilvánosan, hatósági tag ellen, annak hivatali kötelességeire vonatkozóan követte-e el?

hétnél több szavazattal igenlő választ adtak a B. T. K. 258 § és 259 §-aiba ütköző s a 262 §. szerint minősülő három rendbeli sajtó útján elkövetett nyilvános rágalmas vétségében bűnösnek kimondja és ezért a B. T. K. 262 §-a alapján, azonban a 92 §. alkalmazásával, figyelemmel a B. T. K. 102 §-ra mindegyik rágalmasért külön, behajthatatlanság esetén a B. T. K. 53 §-a értelmében öt (5) napi fogházra átváltoztatandó egy száz (100) korona pénzbüntetésre mint fő és behajthatatlanság esetén a B. T. K. 53 §-a értelmében további két (2) napi fogházra átváltoztatandó negyven (40) korona pénzbüntetésre, mint mellék-büntetésre ítéli.

A pénzbüntetések az 1892 évi XXVII. t.-cz. 3 §-ában körülírt czelokra lesznek fordítandók s az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, végrehajtás terhével lesznek befizetendők.

Kötelezi ezen felül vádlottat, hogy a m. kir. államkincstár javára az 1890 évi XLIII. t. cz. 9 §-ában megirt módozatok mellett az esetleg felmerülő tartási, mint bűnügyi költséget fizesse meg, a bűnügyi költséget azonban az 1890 évi XLIII. t.-cz. 4 §-a alapján vele szemben egyelőre behajthatatlannak nyilvánítja.

A becsatolt lappeldányokat a B. T. K. 61 §-a értelmében elkobozni s azokat az ítélet jogerőre emelkedése után a kir. ügyészhez áttenni, végül az ítélet jogerőre emelkedés után a Debreczenben megjelent „Debreczen” című napilap legközelebb megjelent számában a B. T. K. 277 §-a értelmében a vádlott költségén egy ízben közzé tenni rendeli.

Indokolás.

Az esküdtek az ítélet rendelkező részében egész terjedelmében felsorolt kérdésekre hétből több szavazattal igenlő választ adtak.

Mint hogy e feleletükkel megállapították azt, hogy Besenyei József vádlott Rásó Gyula alispán, Weszprémy Zoltán főjegyző és dr. Czeglédy Mihály tiszti ügyész ellen, mint a hatóság tagjai ellen, ezek hivatali kötelességeire vonatkozóan nyilvánosan olyan tényeket állított, amelyek valóságuk esetén, a nevezettek ellen a büntető eljárás megindításának okát képeznék, vagy őket a közmegevetésnek tennék ki;

minthogy továbbá az esküdtek felelete szerint Besenyei József mint szerző ez állításokat nyomtatvány útján tette közzé;

minthogy a Besenyei József ellen ekként megállapított cselekmény a B. T. K. 258, 259 és 262 §-aiban körülírt sajtó útján elkövetett nyilvános rágalmas vétségének ismérveit tünteti fel: a nevezett vádlott a B. T. K. 258, 259 §-aiba ütköző s a 262 §-a szerint minősülő három rendbeli sajtó útján elkövetett nyilvános rágalmas vétségében bűnösnek kimondandó s a B. T. K. 262 §-a alapján büntetendő volt.

A büntetés kiszabásánál a kir. törvényszék súlyosbító körülményül vette, hogy vádlott becsületsértést, tehát a jelen eljárás tárgyát képező cselekményhez hasonló bűncselekmény miatt már két ízben büntetve volt, — hogy kettőnél több cselekmény halmazata forog fenn, — végül, hogy a cikksorozatban a rágalmas állításokon felül becsületsértő kifejezések is nagy számban fordulnak elő, ezzel szemben azonban enyhítő körülményként mérlegelte, hogy vádlott a cselekmény elkövetése után, valamint az

egész tárgyalás folyamán töredelmes megbánást tanúsított s törekedett a megsértett tisztviselőknek elégtételt szolgáltatni az által, hogy a legteljesebb nyilvánossággal ismerte el a sajtó közlemények tartalmának valótlan voltát, s sértettektől az igaztalan meghurcolásért bocsánatot kért.

A vádlott azzal is védekezett, hogy ő a cselekményt a mások befolyásolására követte el.

A becsatolt hatósági bizonyítvány szerint Besenyei József nem Debreczen vidékéről való s ide csak pár évvel előbb jött, tehát saját tapasztalataiból az itteni viszonyokat nem ismerhette.

Kétségtelen továbbá az is, hogy a vádlott tevé sajtó közlemények ama tartalma, melyek rágalmas állításokat foglalnak magukban, olyan tényeket is emlitenek, melyek sokkal az előtt történtek, hogy vádlott e vidékre jött. — Minthogy pedig ezekkel támogatva van a vádlott ama védekezése, miszerint a sajtó közleményben felhasznált adatokat neki mások szolgáltaták.

Mint hogy nincs arra adat, miszerint a vádlottat a sértett közhivatalnokok ellen személyes boszu vezette, de nincs megczafolva, sőt a tanu vallomások s a hatósági bizonyítvány tartalma támogatja a vádlott ama védekezését is, miszerint ő — mint állás és vagyonnélküli egyén jött Debreczenbe, tehát saját és a családja megélhetésért megszerzendő, mások jóindulatu támogatására szorult: a kir. törvényszék nem találja megczafoltnak a vádlott ama védekezését, hogy ő a büntetendő cselekmény véghezvitelekor idegen befolyás alatt cselekedett, s e miatt akarata és belátási képessége némileg korlátozva volt, — jölehet ez a befolyás olyan is lehetett, mely a vádlott félreértésén, vagy belátásának tévedésén alapult; és így — bár a bíróság e befolyás módját és az ezzel összefüggő tényeket kideríteni nem tudta, s ez erre vonatkozó hiteles tényállást meg nem állapíthatta, mégis mint enyhítő körülményt ezt is a vádlott javára figyelembe kellett venni.

Mint hogy pedig az elsorolt enyhítő körülmények oly nyomatékosak és nagyszámúak, hogy ezek fenforgásai mellett a vádlott ellen megállapított cselekményre meghatározott fogház büntetés legkisebb mértéke is aránytalanul súlyos lenne, ennél fogva a kir. törvényszék a B. T. K. 92 §-ának alkalmazásával a rendelkező részben hivatalos szakaszok alapján szabta ki vádlottra a bűnösségével arányban állónak talált büntetést.

Elítéltetése következményeként a B. P. 480 §-a alapján kötelezendő volt a m. kir. államkincstár javára a felmerülő tartási, mint bűnügyi költség megfizetésére; minthogy azonban a vádlott vagyontalansága hatósági bizonyítvánnyal igazolva van, a költségek az 1890 évi XLIII. t. cz. 4 §-a értelmében vele szemben egyelőre behajthatatlannak voltak nyilvánítandók.

A becsatolt lappeldányok elkobozása a B. T. K. 61 §-a alapján volt kimondandó, az ítélet közzétételét a sértettek a tárgyalás folyamán kérték, tehát ez a B. T. K. 277 §-a rendelkezéséhez képest elrendelendő; minthogy azonban a most említett szakasz csak egy lapban való közzétételről intézkedik, a sértettek amaz indítványa, hogy az ítélet egyidejűleg több lapban is közzététesék, teljesíthető nem volt.

A vádlott amaz indítványát, hogy az általa bemutatott 3 darab levél és 1 darab üres boríték közül 2 darab levél és az üres boríték is felolvastassék, a kir. törvényszék azért utasította el, mert a csatolt levelek közül egyedül az 1901. évi szeptember 3-án kelt levél olyan, amelynek tartalma a jelen bűncselekménynek látszik lenni, a

másik két levél és üres levélboríték azonban e bűncselekménnyel össze nem függ, így azok felolvasása a B. P. 313 §-a értelmében meg nem engedhető.

A tanuhallgatás befejezése után, ugyan csak a vádlott által előterjesztett amaz indítványt pedig, hogy Rásó Gyula tanu újabb kihallgatassék, a kir. törvényszék azért utasította el, mert a tanu közvetlen tudomására vonatkozóan már kihallgatott, arra pedig, hogy a tanunak a tárgyalás alatti ügyben mi a véleménye, a tanu ki nem hallgatható.

Kelt a debreczeni kir. törvényszék mint büntető bíróságnak 1903. évi márczius hó 5-én tartott üléséből. Szüts Miklós, s. k. főtárgyalási elnök. Szeőke István, s. k. előadó.

Hivatalos másolat hitelül.

Debreczen, 1903. évi május hó 11.

Zagyva Imre,
kiadó.

2382. B.
1903.

Végzés.

Az 1903. évi márczius hó 5-én kihirdetett esküdtbírói ítélet jogerőre emelkedvén, annak hiteles kiadmánya a végrehajthatóságot feltüntető záradék reá vezetése után, vádlott erkölcsi és vagyoni bizonyítványával, valamint a becsatolt lappéldányokkal a büntetés végrehajtása, illetőleg további eljárás céljából a kir. ügyészséghez azzal tételük át, hogy ez ügyben költség nem merült fel ez ideig.

Egyszersmind a pénzbüntetést kiszabó végzés Csapó Péter esküdtnek azzal kézbesítettik, hogy jogában áll a végzés ellen 8 nap alatt felfolyamodással élni, vagy pedig eimulasztását ugyanazon idő alatt alapos okokkal kimenteni.

Végül az ítélet hiteles kiadmánya a sértett feleknek kiadatik, azzal a megjegyzéssel hogy a hírlapi közzétételt a kir. ügyészség eszközli.

Kelt a debreczeni kir. törvényszék mint büntető bíróságnak 1903. évi márczius hó 5-én tartott üléséből.

Tóth Béla,
jegyző.

CSARNOK.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem.

(Regényes történet.) (29.)

Irta: ifjabb Móríc z Pál.

Rákóczit Magyarország fejedelmévé választják.

Eközben Rákóczi Szécsénybe országgyűlést hirdetett. Ide a király küldöttei is eljöttek és őt, (5.) a németek által megszállt, vármegye hiján a többi összes megyék küldöttei, aztán a kiváltságosok, magánok, szabadkirályi városok polgársága, a püspökök.

Rákóczi, mint mindig, ezuttal is széken féltrekarolt huzódni. Irányítani nem akarta az ülést, csak mint Magyarország egyik főura akart azon részt venni, kijelentvén, hogy ő a tisztességes békét akarja, hogy ő készségesen engedelmeskedik a rendek bármely határozatának.

És nem is jelent meg az országgyűlésen, ahol Bercesényi hatalmas, hazafias beszédben buzdította a rendeket a szövetségre és hogy a szövetség méltó vezért válasszon. Ebben mindnyájan egyetértettek és szívvél s lélekkel Rákóczi Ferenczet kiáltot-

ták ki vezérő fejedelmüknek. Melléje huszonnégy tanácsost választottak és külön bizottmányt az országos javadalmak kezelésére. A fejedelmi jogkör mellett felhatalmazták arra is, hogy a béke iránt alkudozhasson, azonban a béke végleges megkötését maguknak tartották fent a rendek.

Rákóczit mélyen megindította a rendek ezen ragaszkodása. Még akkor huszonkilenc éves férfiú volt. Pirosselyem díszruhás, fekete kócsagtollas gyönyörű dalia. Az oltár előtt ünnepélyesen esküdött, hogy „a szövetséget, Magyarország törvényeit nemzeti szabadsága megőrzésére, mint saját életét védeni fogja, soha e szövetség ellen nem szól, ugy cselekszik, hogy annak megáldítására külhoni szövetségeket is szerez, s a szabadság ügyét soha el nem hagyja; végre, hogy a nemzetnek alkotmányos és vallási jogait sértetlenül megtartandja; s mindazt a mit a szövetséges karok és rendek végezendenek hiven és erélyvel végrehajtja.” — Az eskü után Bercesényiek pajzsra emelték a fejedelmet, úgy hordozták körül a rendek között. A rendek éljenezve kardot rantottak, a kalpagjokat emelgették, masok térdre borultak, künt pedig az ágyuk durrogtak; majd a szövetséges rendek is letették Rákóczinak a hűség esküt, az erről szóló oklevelet személyesen és egyenként aláírták. Felséges lefolyású volt az ülés. A nemzet komolyan és határozottan lépett fel a „szabadságos uraságra vágyódó, a királyi diplomákat hite megszegésével áthágó, minden törvényeinket megvető, földre tapodó, hazánkat, nemzetünket minden szabadságaitól megfosztó, a hazafiakat minden kegyetlenséggel üldöző, rettenetes pusztító — ausztriai ház ellen” . . . Megfogadta a nemzet, hogy nemcsak maguk, de a maradékok is a honárlás és hűtlenség bűnébe esnek, ha hogy ezt a szövetséget és Rákóczinak fogadott esküt megszegi valamelyik. A szécsényi selyemfüves réten annyi aranyvirág nyílt ekkor, mintha megannyi aranycsillag hullott volna alá a mezőre.

(Folyt köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Sz. K. Helyben. „Szabad Hajduja“ hazaérkezett. Mind ő, mind a kiadó szívesen vennék és örvendenének, ha ösmeretlenül is ily kedves barátokkal megösmerkedhetnének. Valamelyik délelőtt tekintsen be a szerkesztőségbe, avagy a kiadóhivatalba, ekkor szóval és személyesen inkább tisztázhatjuk azt a panaszt is, mely csakis félreértésből származhatik.

Üzenet Kisfaludra, Tisza Palkonya mellé. Tengelyen, vasuton, csónakon, gyalog cselekedett tiszamenti pótkirándulásainkból — örökké felejthetetlen kedves kirándulások ezek, különösen a kisfaludi csónakázás, — haza érkeztünk. Most már csak a kedves emlékek megírásához csiszoljuk a tollunkat és midőn azokat írásba foglaltuk, nem mulasztjuk megköldeni, hogy viszont értesülést vehessünk a kedves család felől, de még a felől vén tarajos és pápaszemes kigyó felől is, melynek dedunokáját az ókut száraz fenéken oly ritka szerencsével lőtte agyon P. Laczikánk. Üdv és kézsók.

B. P. Homoród. A kedves képes levelezőlapokat, megemlékezéseket köszönöm. A mielőbbi viszontlátásra én is szívből vágyakozom. Itt oly nagy a hőség, ha verejték cseppekben gyöngyöznének ki a debreczeni homlokokról a gondolatok, akkor a mi városunk volna a legötletesebb város az alföldön.

V. Gy. Nszeben. Rövidesen irok. Isten

vigasztaljon addig is (t. i. mig viszontlátjuk egymást) kedves Gyulám, kinek egy hazát adott végzeted és az is — német . . .

Szabó Lajos Boicza. Szeretett honfitárs, kivánságát örömmel teljesítem és küldöm a mutatványszámot. Két rendbeli becses és érdekes levelére. Mihelyt időm engedi, részletesebben irok. Tisztelt barátom, mint régi ott lakos, több rendbeli adatokkal és tájékoztatásokkal szolgálhat nekem azon görbe ország különlegességei felől, hol magam is bő és érdekes tapasztalatokat gyűjtöttem.

Cs. E. Dani Arad. Megindították. Szíveskedj a bélyegköltséget megtéríteni a kiadóhivatalnak.

Dr. M. K. Nszeben. Nyugtasd meg Z. közjegyző urat, hogy a Neppendorfi kirándulás azért maradt el, mert időközben hazazónáztam. Gyulánk ugyanis azt írja, hogy ti még mindig várakoztok rám . . . „Heil!“

Nyilttér.

Mig a legutóbbi időkhig egyetlen viz sem volt egészen biztosan adagolható a vérköpésben, szivbajban és asthmában szenvedő embereknek, az újabb kísérletekből kiderült, hogy ilyeneknek egyedül a

„MARGIT“

gyógyforrás Margittelep, Bereg megye

vize ajánlatos fogyasztásra, amely ezek mellett nemcsak a **hugyszervek betegségeiben** a legjobb viz, hanem a legkitűnőbb **borviz** s enyhén sós ize miatt mindenki, még a legkisebb gyermekek is a legszívesebben veszik magukhoz a **gyomor és légsóhurutos** megbetegedéseinél.

Országos főraktár:

ÉDESKUTY L. Budapesten,

Cs. és kir. udv. szállító.

Ásványviz nagykereskedő.

Kapható mindenütt.

Czimzéseket, német, magyar fordítást és más hasonló otthon elvégezhető írásbeli munkákat teljesít egy, e téren szakavatott egyén. Szíves megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek, „German Hongrie“ czimen.

Kopir könyvek

szabadalmazott, kitehető regiszterrel (igen czélszerű) 1000 lapos 2 frt 20 kr. 500 lapos 1 frt 20 kr-ért beszerezhető Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában Piacz-utca 49.

Hordókat

használt, de teljesen jó állapotban **transport és raktár** (Lager) nagyságban elad

üzletfelosztás miatt

Weiller Nep. János

utóda

borkereskedő czég

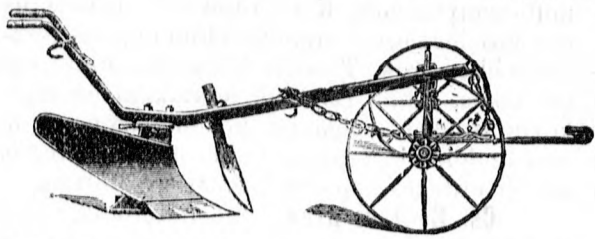
Pecsett.

BÄCHER RUDOLF, MELICHÁR FERENCZ,

kir. szab. ekegyára

kir. szab. vetőgépyára.

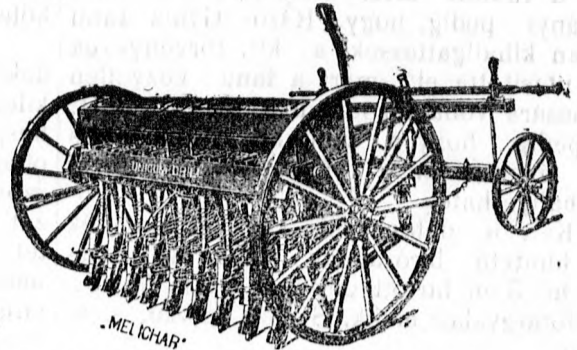
Bizományi gépraktára :

Debreczen,

Piacz-utca 26. szám,

a nagytözsde udvarán.

Ajánlja : Hollingsworth szénagyűjtőt,

elpusztíthatlan pánczél kormányu, tégely aczélféjű EKÉIT, hirneves

UNICUM-DRILL sorvető gépeit, valamint minden egyéb gazdasági eszközeit.

Kedvező fizetési feltételek!

Előzékeny kiszolgálás! Képviselő : **RAHMER SÁNDOR.**

Üzleti könyvek

csoda olcsón kaphatók Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában Piaczuteza 49.

Ritka alkalom !!

Leszállított árak!

Finom francia batiszt

divatos uj mintákban

27 és 32 kr.

Francia delinek

divatos uj mintákban

37 és 45 kr.

Jó mosó zefirek

15 és 19 kr.

Bosznay J. és Társa

divatáruházában

Debreczen, Kossuth-u. 5.

„BIOSKOP“

óriási KINEMATOGRAPH.

Debreczen, Szénavásártér.

Műsor :

Ma július 20-án

1. Lujza hereznő és Giron Genfben.
2. Tengeri vihar a szobában.
3. A léghajós Bracski szerencsétlensége.
4. Oh ez a fog.
5. A szakácsné bosszúja.
6. Kis Kohn.
7. Egy kártya játékos sorsa. 200 m. h. 8 képen.
8. A ruha kereskedőnél.
9. Pierott és Columbina.
10. Művészi látomás.
11. A meg nem tölthető fiaker.
12. Caak Walk a törpék tánca.

A n. é. közönség pártfogását kéri

NARTEN GYÖRGY.
Fiatal fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Megérkeztek

a legjobb minőségű

Cosmanosi francia batisztok, indich voilék, douchesse szaténok, és mindennemű jó mosó kartonok, himzett batisztok, piqué ujdonságok, továbbá Rumburgi, Hollandi, Kreás és czérna fonal vásznak, valamint a világhírű Schroll gyártmányu elsőrendű chifonok, esikós jegyű havasi vásznak, Szepességi Damast asztalneműek, törülközők, ágyhuzatokra való vászon kanavásznak, zephirek, ágy és asztal terítők, csipkefüggönyök, paplanok, továbbá mindennemű menyasszonyi kelengyék pontos összeállítását elvállalom szolid olcsó, szabott árak mellett.

Tisztelettel

Nádudvary Lajos.

Vágó Andor-féle üzlet, főtér a nagy tözsde mellett.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerertáramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszerértára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávtól szemben.